

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BERNADOTTESKOLEN

Den Internationale Skole i Danmark

SKOLENS BOMÆRKE VED IB SPANG O. SNE.

C. C. Kragh-Müllers og forældrerådsformanden, Børge Høst's
beretninger, forelagt for- og godkendt af generalforsamlingen
den 10. juni 1969.

C. C. Kragh-Müllers beretning for skoleåret 1968-69

Forelagt for- og godkendt af forældremødet den 8/5-69 og senere under forældrerådsformandens beretning af generalforsamlingen den 10/6-69.

Med dette skoleår, som jeg her skal aflægge beretning for, har Bernadotteskolen nået snesen – og altså bestået i 20 år.

Vi har i disse 20 år, når vi selv skal sige det, levet et frit og muntert liv på jord. Men, som jeg antydede i min beretning sidste år, er det ligesom om, at halsbåndet i de sidste par år er begyndt at stramme.

Som grunde derfor kunne man bl. a. anføre, 1) at såvel den pædagogiske udvikling i almindelighed som vor egen – Bernadotteskolens – i særdeleshed (tænk bare på udviklingen indenfor undervisningen), 2) og at det forhold, at vi nu har tilendebragt udbygningen af en udelt 2½ sporet (det halve spor udgøres af den udenlandske sektion) skole til og med 10. skoleår – hvis disse ting virkelig skal følges op – bl. a. kræver mere råderum – altså bedre plads – ikke blot i de enkelte klasseværelser og værksteder, men også i skolekomplekset som helhed.

De ydre rammer.

Disse krav fremføres ikke blot som et fødselsdagsønske, men skyldes snarere, at man bl. a. takket være den intensitet, styrelse, forældreråd og fællesrådet med lærerrepræsentation i de sidste par år har udvist i bestræbelserne for at sikre skolen bedre lokaleforhold ved at inddrage endnu flere naboejendomme, må se i øjnene, at en udvidelse ad denne vej har så lange udsigter, at disse i dag end ikke kan skimtes, og at lærerkollegiets tålmodighedstærskel – med disse lange udsigter er sænket betydeligt.

Af de lokalemæssige mangler, der af lærere og planlæggere i skolen i dag opleves som strammende halsbånd – altså som ydre hindringer for en fuld pædagogisk arbejdsudfoldelse i overensstemmelse med såvel formålparagraffen som med de undervisnings- og opdragelsesmæssige erfaringer, vi har indhøstet i de 20 år, skal jeg blot nævne de allermest presserende:

1. Manglen af en sal, der muliggjorde, at vi jævnlig kunne være sammen allesammen – og engang imellem også med forældrene, altså holde fællestimer i egentligste forstand, og som sammen med den nuværende sal kunne give muligheder for et blot nogenlunde rimeligt antal gymnastik-timer i hver klasse.

2. Manglen på lokale til endnu en forberedelsesklasse, idet det i længden – også under hensyn til loven om børnehaveklasse i folkeskolen – er urimeligt og uretfærdigt kun at kunne tilbyde halvdelen af skolebegynderne mulighed for forberedelsesklasse.
3. De manglende muligheder for en udvidelse, f. eks. ved sammenlægning, af de almindelige klasseværelser, hvor 20–22 elever – det gælder både små og store – er henvist til at arbejde, ofte med hver sit, i en stue af en størrelse, som kun få familier i dag ville finde stor nok til dagligstue.
4. Manglen på grupperum, der vokser i takt med vore gode erfaringer med gruppeundervisning, der har vist sig hensigtsmæssig – ikke blot i undervisningsmæssig – men også i opdragelsesmæssig henseende.
5. Manglerne ved at vore faglokaler (til f. eks. fysik og biologi) stadig samtidig skal bruges som klasselokaler og derved slet ikke kan udnyttes – endsige indrettes – rigtigt til deres formål.
6. De manglende muligheder for at skille lerværkstedet og værkstedet for tegning, maling og tryk og give begge områder blot nogenlunde tilfredsstillende plads- og arbejdsforhold – og sikre, at det ene værksted ikke, som tilfældet har været siden starten, også skal fungere som sluse eller forstue til det andet.
7. Manglende muligheder for såvel udvidelse af de øvrige bestående – som udvikling af helt nye P-aktiviteter, der yderligere kunne befordre den igangværende positive afsmitning af arbejdsformen i P-værkstederne til arbejdet i klasserummene.
9. Manglen på et blot nogenlunde anstændigt sanglokale.
9. Mangel på lokaler til speciel elevaktivitet som f. eks. elevrådsudvalg, ind- og afspilning af lydbånd, afspilning af film, bibliotek, læsestue, regne- og matematikværksteder, mørkekamre, rådgivningsrum og hygge- og arbejdsrum for elever, der takket være tilvalgsordningen på de ældste klassetrin har mellemtimer.
10. Manglen på muligheder for at udvide kontoret, hvor nu bl. a. kilde-skatten, den nye tilskudsordning og myndighedernes stadigt voksende krav om statistiske og andre indberetninger kræver et større sekretariat.

I opremsningen af disse mangler ligger ingen kritik mod styrelse og forældreråd, der virkelig har været – og stadig er om sig med henblik på udvidelsesmuligheder i tilslutning til det nuværende skolekompleks – en tanke jeg hidtil af al magt har støttet bl. a. på grund af vor eminente beliggenhed inden for bybanenettet.

Men jeg synes ikke, vi kan passere vores 20-års fødselsdag uden at nævne, i hvor høj grad disse mangler indsnævrer vore muligheder for at være, som vi egentlig er – eller måske rettere, som vi gerne ville være, og påpege, at den tanke bliver mere og mere udbredt i lærer-

kollegiet, at man – når den stedlige kommune viser sig så ufremkommelig – nu må søge andre græsgange for at opnå faciliteter, som ingen kommuneskole eller „lille-skole“ i dag ville være foruden.

Jeg har med disse bemærkninger taget den opfordring op, hvormed forældrerådets formand, Børge Høst, på generalforsamlingen for 3 år siden sluttede sin formandsberetning. „Lad være med,“ sagde han henvendt til os lærere, „at være helt så tålmodige. I risikerer, vi misforstår jer og tror, det er fordi, I er tilfredse med de arbejdsforhold, vi byder jer.“

Inden jeg forlader de ydre rammer, skal det dog nævnes, at vi i år ved at nedrive en væg og inddrage et skyllerum har fået udvidet et af klasseværelserne til de små, og at der er foretaget en omfattende og bekostelig men – synes vi selv – nødvendig og heldigt gennemført ansigtsløftning af gymnastiksalen og dens scenearrangement, ligesom en del af ældre elever i samarbejde med nogle praktikanter under legepladsudvalgets auspicer har forøget friarealet med et – for de mindre meget attraktivt – klatreområde, og endelig at det lovstridige, lavloftede og fugtige kælderrum, der i nogle år har været benyttet som sanglokale, i sommerferien vil blive indrettet som central for klassesæt, audiovisuelle- og andre undervisningsmidler, lærer-duplikering, fotokopiering og lignende.

Eleverne.

Den gruppe i og omkring skolen, som hænger mest ved de gamle bygninger, altså det nuværende skolekompleks, er paradoksalt nok eleverne. Der kunne fortælles om mange både kloge og sjove reaktioner fra enkelte børn og børnegrupper, med hvem mulighederne for enten en udflytning eller en nybygning på stedet er drøftet. Klarest – men samtidig måske mest frustreret – udtrykte den 10-årige Karin sig, da hun med tårer i øjnene og stampende i gulvet udbrød: „Hvis I går med til det, er I ikke rigtig kloge! Men,“ tilføjede hun, „det gør I heldigvis ikke, for så ville I opdage, at så kommer her slet ingen børn – ingen, der kan tænke sig om, i hvert fald.“

Der kan måske være grund til i år at genopfriske, at den fælles tværgående gruppeopgave, som vi hvert år giver de to 8. klasser, inden de i 9. skoleår skal udgøre en større enhed, sidste år blev formuleret således: „Lav en ny Bernadotteskole. Planlæg såvel indhold som rammer. Resultatet skal udtrykkes i en beskrivelse, der indeholder begrundelse for det, I foreslår. Endvidere skal der fremlægges tegninger og modeller af såvel delområder som af en ny Bernadotteskole.“

Foruden endnu engang at fortælle os noget om gruppearbejdets store værdi, var det både spændende, lærerigt og inspirerende at stifte bekendtskab med elevernes overvejede og kloge forslag til en ny Bernadotteskole, hvorfor vi har gemt begrundelser, beskrivelser og tegninger og modeller för tilfældet.

Men uanset de nuværende snævre rammer er det mit indtryk, at ungerne stort set har haft et godt – og det vil sige et hyggeligt, sjovt, spændende og udfordrende men trygt år, hvor arbejdsomhed, aktivitet og

spontanitet har vekslet med tilpas vegeteren, ro og hvile – dels i sig selv og dels i miljøet.

Blandt det positive, vi kan sige om vore elever, og som forældrene vel kender indtil bevidstløshed, kan der være grund til at nævne, at så mange af dem har et vågent og kritisk øje for, at skolen kommer til at fungere bedst muligt, hvad jeg lettest kan illustrere med et par småglimt fra hverdagen: Et par måneder efter skolestarten, hvor jeg oppe fra terrassen havde budt de små nybegyndere velkommen og forklaret dem, at på dette lille område var vi 520 mennesker, der skulle arbejde sammen hver dag, og at vi derfor måtte have enkelte færdselsregler, fik jeg en dag på kontoret besøg af en fra 1. klasse, som fortalte, at nu var Jacob i hendes klasse rejst til Århus, og så var vi kun 519 hver dag, om så ikke vi skulle have lavet reglerne om! Eller for at gå til den anden ende af skolen, kan jeg sige, at den tillidsfulde åbenhjertighed og ofte skånseløshed, hvormed de ældre elever besvarer de spørgeskemaer, som vi med mellemrum stikker dem ud om skolen som sådan, og som på en god måde understreger, hvad der kommer frem under elevrådsdebatter eller fortrolige samtaler, i høj grad hjælper os voksne til at have fingeren på pulsen.

Også med erfaringerne i år vil jeg gerne advare mod den opfattelse, at livet i en skole, der som vor fungerer så åbent og så elevcentreret, er noget, der konfliktfrit og olieret glider af sig selv. Vel har vi – naturligvis, havde jeg nær sagt – ikke disciplinære vanskeligheder i almindelig forstand, men vi har også vore problemer, konflikter og vanskeligheder. Og god ske lov for dem, for at lære at løse dem er vel en lige så vigtig skoleopgave som den fra vor skoletid med A, der køber kul i England og sælger til B.

Bestræbelserne for, at klasselærerne i det mindste har alle dansk- og orienteringstimerne i deres klasse er nu gennemført på alle trin – altså 100 %, hvilket i det forløbne år har kunnet mærkes som noget absolut positivt for både klassesituationen og undervisningen som sådan.

Også kommunikationen mellem klasserne indbyrdes og mellem danske og udenlandske elever har været i focus i år, hvor mange bestræbelser for intensivering på dette område er kronet med held, og hvor man – foruden på elevrådsmøder – på et lærermøde i april er endes om en mere langsigtet og detaljeret plan for en intensivering af kommunikationen mellem ungerne på tværs af alder, klasse og nationalitet – drejende sig om arbejdsområder som gymnastik, engelsk, orienteringsfag og værksteder og om sådanne foreteelser som fester, social-evenings, elevrådsarbejde, kontaktudvalg og fælles samarbejde for hele skolen – alt sammen ting, ganske vist, som vi tidligere har realiseret, men som med mellemrum må have en saltvandsindsprøjtning og tilføres aktuelle såvel udviklings- som tidsbestemte impulser.

Foruden arbejdet, samværet og aktiviteten i klasserne, hos faglærerne og i værkstederne har eleverne også i år udfoldet sig, lært noget og samlet indtryk på mange andre felter. Det skal eksempelvis nævnes, at en 7. kl. i en uge har været udstationeret på en række kommune-

skoler, at en 8. klasse har været en uge i social-praktik på børnehjem, institutioner for gamle, for handicappede og syge, at samtlige elever i 9. skoleår har gennemført 30 timers såkaldt børnepraktik i de små klasser, at mange af de ældre elever har været udstationeret i erhvervspraktik, at de fleste klasser har været på ekskursioner af forskellig slags, og at så godt som alle klasser også i år har været på lejrskoler med vidt forskelligt fagligt eller socialt sigte – spredt over det ganske land.

Også ved årets to skolefester har eleverne været aktive på såvel det planlæggende som det underholdningsmæssige plan. Vi fandt heller ikke i år – væsentligst på grund af tidnød – frem eller rettere tilbage til en mere engagerende fest-form, f. eks. i forbindelse med et stort fælles emnearbejde – eller en anden fællessag. Ej heller fik vi tid til at få BN i gang igen, men på begge disse fronter føler vi os forpligtede til udspil næste år.

Mange forældre – men efter min mening stadig ikke nok – har været med til at engagere og aktivisere eleverne ved at blive benyttet – eller rettere udnyttet som specialister inden for vidt forskellige faglige problemer, som klasserne har arbejdet med eller er stødt på. At også eleverne tager imod en sådan forældrehjælp med kyshånd har vi mange udtryk for fra 1. klasse til de ældste klasser. Et helt enestående eksempel herpå er fra i år, hvor en gruppe af de ældste danske elever frivilligt og efter skoletid har fulgt en studiekreds i anvendt psykologi, som en af vore engelsktalende forældre, dr. Wolsk, har ledet.

Det er iøvrigt interessant, at eleverne ikke blot nyder den hjælp og vejledning, som specialister blandt forældrene kan give, men at de også selv i år har stillet sig til tjeneste og organiseret rammer, hvorunder en bredere kontakt mellem forældre og elever kunne udfolde sig.

På forældremødet den 1/4-68, hvor jeg talte om „Skolens ansvar – eller forældrenes?“ (*trykt her som bilag 1*), og hvortil de ældre elever var indbudt, opstod en diskussion om bedre kontakt mellem forældre og skole, forældre og børn og forældrene imellem. Foranlediget heraf blev der i sensommeren 1968 på initiativ fra en gruppe af de større elever indledt samarbejde mellem dem og en lille gruppe forældre med det formål at finde frem til muligheder for at støtte dette ønske om bedre kontakt ved at indbyde forældre til en række værkstedsaftener.

Efter en del planlægning og efter at der ved rundskrivelse til forældrene var opnået tilsagn om interesse fra 80 forældre, nåede udvalget så langt, at det kunne indbyde til første „Forældre-kontakt“-aften torsdag den 7/11-68 kl. 19.30. Af de 80, der havde erklæret sig interesserede, mødte 51, der blev fordelt på værkstederne efter samme selvvalgsprincip, som realiseres for eleverne ved hvert skoleårs begyndelse. Kontaktaftenerne fortsattes vinteren igennem med en aften hveranden torsdag til og med torsdag den 20/3-69, kun afbrudt af juleferien – ialt 10 aftener.

Aftenerne forløb således, at deltagerne efter at have arbejdet på værkstederne under elevernes vejledning til kl. 21.30 mødtes på lærer-

værelset, hvor der blev drukket te. Det er vist alles indtryk, at ikke alene samværet og atmosfæren i værkstederne under elevernes ledelse – men også stemningen under tedrikningen, hvor man mødtes på tværs af værkstedsgrupperne, var af stor værdi for formålet: at skabe kontakt.

Også ved årets mange fællestimer på de 4 hold – hver klasse i skolen har stort set arrangeret hver 2 fællestimer i år – har eleverne været overordentlig aktive og engagerede – og det har myldret med sjove – eller alvorlige – og i alle tilfælde livgivende og meget ofte debatskabende fællestimer.

Hvis nogle forældre stadig savner svømmemærke-uddelingen ved fællestimerne, skal jeg gentage oplysningen fra sidste år om, at det kun skyldes, at denne ceremoni er henlagt til kontoret, og at der på svømmeundervisningens område hersker en aktivitet som aldrig før således, at vi vist er en af de få skoler i landet, hvor flest elever lærer at svømme i selve skoletiden.

Omkring elevrådet har der også i år været stærk og mangesidig aktivitet, idet jeg gør opmærksom på, at elevrådsarbejdet jo ikke blot er det, der sker, når elevrådet samles til elevrådsmøderne hver 14. dag. Ret beset er denne del af arbejdet vel langt mindre krævende og engagerende end det arbejde, der udføres dels i hver eneste klasse, hvor sidste klasselærertime inden elevrådsmødet og første klasselærertime efter elevrådsmødet er klausuleret elevrådsarbejde, dels i de mange udvalg, der fungerer under elevrådet og involverer mange elever, der ikke er medlemmer af rådet. Det drejede sig sidste år bl. a. om: flygtningeudvalget, biblioteksudvalget, bazarudvalget, skolebladsudvalget, legepladsudvalget, udvalget vedrørende byttecentral, dagligstueudvalget, internationalt samarbejdsudvalg, samarbejdsudvalg vedrørende forældreråd, lærere og elever, udsmykningsudvalg, udvalg vedrørende frugtbod og diverse festudvalg. Og endelig skal det nævnes, at mange store elever på frivillig basis hjælper de mindste – såvel på elevrådsmøderne som før og efter i klasserne.

Det er klart, at tidens debat om repræsentativt demokrati contra direkte demokrati også fra forskellig side er rejst omkring i elevrådsarbejdet – måske fortrinsvis af folk, der tror, at demokratiet i Bernadotteskolen er identisk med elevrådet. For mig at se følger elevrådet sig ind i helheden som et biprodukt af *det* demokratiske liv, der primært udfolder sig og udvikles i klasserne. Det er nemlig en næsten entydig erfaring, at langt den vigtigste træning i – og udvikling til samliv med medbestemmelsesret må tage sit udgangspunkt i den enkelte klasse, der repræsenterer det nære og overskuelige forum for ungerne, og at det samlende forum, elevrådet, kun fungerer demokratisk tilfredsstillende i samme grad som det kan suge næring fra det, som sker og er opnået i klassegrupperne.

Elevrådsarbejdet vil imidlertid nu blive taget op til fornyet debat i elevråd, lærerråd og forældreråd, og det skal jeg senere vende tilbage til. Men for mig at se er der meget ofte en sammenhæng mellem de tilfælde, hvor eleverne oplever elevrådet som noget, der ikke rigtig vedkommer dem, – og så lærerens engagement og indsats omkring

denne sag i klassen eller forældres negative holdning eller formening om, at elevrådet er en narresut eller andet legetøj.

Af anden aktivitet – udover den, der foregår i klasser og værksteder, bør jeg også nævne det store antal elever, som er behjælpelige med at formidle rundvisning, information og førstehåndskendskab for det store antal gæster udefra, som vi i årets løb tager imod.

Elevantallet nærmer sig stærkt det af forældreråd og styrelse for nogle år siden stipulerede således, at vi stort set kører med en klassekvotient på 20 i de danske klasser og 13 i de udenlandske (hvor eleverne kommer fra 6–10 lande!) og snart når ned på det planlagte elevtal: 400 i den to-sporede danske afdeling, 52 i den udenlandske og 20 i forberedelsesklassen – ialt 472 – i modsætning til elevtallet for 10 år siden, hvor der var 504 elever. Nedgangen kunne se beskeden ud, men er ret voldsom, når man betænker, at vi for 10 år siden hverken havde 9. eller 10. klasser.

Ventelisterne vokser enormt, selvom vi i rigt mål henviser til andre skoler, både små og større. Spørgsmålet om indavl, som jeg var inde på sidste år, er stadig ikke løst, ligesom ventelisternes fordeling på drenge og piger volder os kvaler. Da søkende og lærerbørn har fortrin, bliver spørgsmålet i disse år mere og mere aktuelt, hvorvidt – hvis skolen skal have en åbning „udadtil“ – børn af gamle elever fortsat skal have fortrin eller overhovedet modtages.

Skolen har i år haft elever fra følgende 16 nationer: Bulgarien, Ceylon, Tjsekoslovakiet, England, Finland, Ghana, Island, Italien, Japan, Norge, Sovjetunionen, Sverige, Ungarn, U.S.A., Ægypten og Danmark.

Medens fluktuationen naturligtvis må være stor i den udenlandske sektion, er fluktuationen i den danske afdeling stadig meget beskeden. Af- og tilgangen af elever på andre klassetrin end forberedelsesklassen og 1. skoleår kan – bortset fra elever, der i en kortere eller længere periode er afmeldt på grund af forældrenes ophold i udlandet – tælles på to hænder. Ved udgangen af dette skoleår forlader 57 elever os efter 9, 10 eller 11 års ophold her. 9 elever afslutter efter 8. skoleår, 23 efter 9. og 25 efter 10. skoleår. 25 har indstillet sig til hel eller delvis realeksamen, 24 til gymnasiet (18. efter 9. skoleår og 6 efter 10.), 2 rejser på efterskole, 5 til andre skoler og 27 vil efter endt skolegang gå ud i erhvervslivet, som det så smukt hedder. Nogle for at tjene penge inden en endelig beslutning skal tages, og andre for straks at gå i gang med praktisk videreuddannelse.

Jeg har med vilje brugt vendingen „indstillet sig“, når det drejer sig om eksamen, da vor pædagogik som bekendt satses på at udvikle eleverne henimod det størst mulige mål af selvstændighed og selvansvar. Det er i konsekvens heraf, at vi i alle spørgsmål først og fremmest henvender os til de ældste elever selv og iøvrigt stiller forskellige rådgivningsmuligheder til rådighed for dem og deres forældre. Men det sker endnu, at forældre føler sig svigtet af skolen, når de ikke af os bliver holdt nøje ájour med alt det, der sker i, med og omkring deres store søn eller datter. Det må derfor understreges, at det må høre ind under forældreansvaret at sikre sig den bedst mulige kommunikation med

sine børn, og når det ikke lykkes, så selv at søge de faglige og andre rådgivningsmuligheder, som skolen stiller til deres disposition, og som stadig er sparsomt forældrebesøgte, medens de ældste elever er ved at sprænge dem.

Lærerne.

Læreraktiviteten har jo især udfoldet sig i samværet og samarbejdet med børnene – i klasser og værksteder, på ture, ekskursioner og på lejrskoler og til fester, men også på klasseforældremøder, hjemmebesøg og ved andre forældrekonferencer.

Lærernes samarbejdsforum – det sted, hvor lærernes syn på den pædagogiske udvikling i skolen stikkes af, er de ugentlige lærerkonferencer hver onsdag eftermiddag, og hvor akutte og mere langsigtede, individuelle og fælles, snævrere og videre problemer og forhold kan finde deres løsning. Disse har også i år formet sig dels som plenummøder og dels som gruppemøder. Ved starten af dette år brød vi med den hidtidige gruppeopdeling, der var formeret omkring tværsnit af skoleforløbet, og dannede 5 længdesnitsgrupper med hver sin konkrete opgave, idet vi ønskede at dybdebore i – og trække evt. nye retningslinier op for følgende væsentlige områder i skolen:

Regne- og matematikundervisning
Undervisning i fremmedsprog
Undervisning i orientering
Overbygningen — altså tilvalgsafdelingen
Skolens formålsparagraf

De 5 grupper har arbejdet intenst og afleverede dagen før påskeferien 5 digre betænkninger tilsammen på henved 200 maskinskrevne sider, bilagt undersøgelser af forskellig art, som i perioden siden påske er blevet behandlet i plenum, og som forældrene senere skal blive konfronteret med – al den stund konklusionerne peger mod – ikke blot intensivering af arbejdet på disse områder – men også på anlæggelse af helt nye synspunkter og ny praksis i tråd med den udvikling, vi står midt i.

Man må ikke forestille sig, at mødeaktiviteten indskrænker sig til onsdagene, og jeg skal bl. a. nævne, at der også i år har været afholdt større og mindre gruppemøder på frivillig basis så at sige hver mandag eftermiddag, som lærerne efter fælles aftale har klausuleret hertil, i mange aftentimer rundt om i lærerhjemmene, på afslutningsmødet efter at børnene har fået sommerferie, på planlægningsdagene – 4 fulde dage før børnene begynder det nye skoleår, på de ugentlige rådgivningsmøder for nye lærere og ved lærerkonferencen, der holdtes i dagene omkring Kristi Himmelfarts dag. Programpunkterne på denne konference var følgende:

Hvad er helhedssynspunktet?
Hvordan er den enkeltes plads i helheden?
Bør helhedsbilledet være præget af såkaldt repræsentativt eller såkaldt direkte demokrati?

Hvordan kan vi forbedre kommunikationen imellem os?
Er lærernes demokratiske status tilfredsstillende?
Bernadotteskolen og samfundet — og samfundet og Bernadotteskolen?

Det var ikke meningen, at der skulle komme eentydige svar på disse spørgsmål. Punkterne skulle tjene som åbning for en debat af spørgsmål, som er vitale for skolens trivsel. Der arbejdedes i smågrupper, valgt ved lodtrækning således, at man var i ny gruppe hver gang. Denne form var meget tilfredsstillende, fordi hver enkelt fik lejlighed til at drøfte sine synspunkter og problemer i vidt forskelligt sammensatte grupper. Lærernes talsmand bedømmer resultatet således: „Vi opnåede det, som var hovedformålet for konferencen: Vi fik skabt åbenhed omkring nogle problemer, som det havde været vanskeligt at få hul på, og der var udbredt tilfredshed og enighed om, at man havde uddybet og forbedret samarbejdet og kommunikationen. Og vi fik nye konkrete opgaver at arbejde med næste år.“

På lærerfronten har det for så vidt været et uroligt år med adskillige omplaceringer midt i skoleåret dels på grund af langvarig sygdom hos 4 lærere og dels på grund af samarbejdsophør med et par nytilknyttede lærere, hvilket sidste iøvrigt gav anledning til en del forskelligartet og forskelligrettet forældre- og elevaktivitet, som nok var tidsrøvende, men som på den anden side var positiv derved, at den medførte, at skolens ledelsestruktur og den kompetance, man har tillagt lederen, nu tages op til fornyet debat. De mange uforudsete uregelmæssigheder har såvel i kortere som længere perioder, foruden et enormt „vikarforbrug“, betydet omplacering af nogle af skolens faste lærere. Vores psykolog har i dette år været udlånt til etableringen af Universitetets psykologiske ungdomsklinik, men hun vender tilbage næste skoleår, og vi takker hendes afløser for godt, engageret og samvittighedsfuldt medarbejderskab.

For skemalægningen og udarbejdelsen af arbejdsplanen for næste år har det set meget broget ud i foråret, idet der dels skal skaffes erstatning for to veltjente lærere, Alex Muschinsky og Franey Sinding, der har været her næsten fra skolens start, og som forlader os for helt at hellige sig uddannelsen af henholdsvis fritidspædagoger og u-landsfrivillige, og dels for Kaj Folkenberg, Hans Peter Pendrup, Anne-marie Kralund og – for et halvt års vedkommende – for Lisbeth Hansson, der har fået bevilget årskursus på Danmarks lærerhøjskole. Dette betyder, at man vil møde måske 4–5 nye ansigter i lærerkollegiet til næste år og må imødesee flere omplaceringer af klasselærerne end vanligt ved et nyt skoleår.

Lærerne har i år internt drøftet betimeligheden af en nedsættelse af timetallet som kompensation for det – i forhold til mange skoler – særlige arbejde, der her kræves af dem, men under hensyn til den nye tjenestemandsløvs lønindplaceringer og med udsigterne til, at der vil ske en radikal nedskæring af danske læreres timetal pr. 1. august næste år, har man i lærerådet fundet det rimeligt at se tiden an – og i god tid inden 1. august 1970 at indlede eventuelle drøftelser med styrelsen, hvis de da opnåede forbedringer ikke giver rimelig kom-

pensation. Samtidig vil der fra min side til styrelse og forældreråd foreligge et forslag om en rimelig byrdefordeling med hensyn til de pædagogiske og administrative ledelsesfunktioner, da jeg nødigt skulle – og absolut ikke har lyst til at blive kvalt af papir, telefonledninger og administration, hvad jeg nu for alvor føler, jeg er ved at blive.

Om det administrative samarbejde med forældrene via styrelsen, forældrerådet og dets arbejdsudvalg henviser jeg til styrelsesformandens og forældrerådsformandens beretninger.

Udadvendt virksomhed.

Med hensyn til skolens udadvendte virksomhed har vi også i år været genstand for talrige studiebesøg – dels af enkeltpersoner og dels af større eller mindre grupper fra Danmark og de øvrige skandinaviske lande. Anmodningerne om besøg i en eller flere dage stiger fra år til år, og vi må desværre sige nej til mange, mange interesserede. Det har været interessant i de sidste par år at konstatere, at det nu ikke blot er lærere og lærere in spe, der vil besøge os, men også elevråd, skolekommissioner og andre folkevalgte forvaltnings- og planlægningsfolk.

Blandt disse besøg har også i år størstedelen af de danske seminarier været repræsenterede. Foruden disse mere eller mindre kortvarige studiebesøg har vi året rundt haft en stor skiftende skare af praktikanter med mindst en måneds praktikanttid. Det drejer sig fortrinsvis om vordende lærere og fritidspædagoger. De knyttes til hver sin lærer, der sammen med dem tilrettelægger – og vejleder dem under – deres praktikperiode og sørger for, at de foruden kendskabet til det daglige arbejde i klassen eller på værkstedet også får et vist all-round kendskab til skolen ved, at de stifter bekendtskab med andre klasser og værksteder og med elevrådsmøder, klasseforældremøder, fællestimer, psykologvirksomheden o. m. a.

Også i år har såvel voksne som elever fra skolen i rigt mål været ude at holde foredrag eller give instruktionskursus i radio og TV, på Danmarks Lærerhøjskole, på seminarierne og i talrige skolers lærer- og forældrekredse.

I min beretning sidste år omtalte jeg 20-årsrapporten som en af de opgaver, der skulle løses i indeværende skoleår, således at rapporten kunne foreligge på fødselsdagen den 15. august i år. Dette bliver ikke tilfældet. På grund af overvældende travlhed – dels i forbindelse med de førnævnte afbræk og dels i forbindelse med de 5 nævnte udvalgsbetænkninger – er vi ikke nået længere end til at disponere stoffet og uddelegere arbejdet. Men der er i næste års planlægning taget højde for, at jeg i første halvdel af det nye skoleår kan koncentrere mig helt om tilrettelæggelsen, koordinationen og redaktionen af 20-års rapporten og den deri indeholdte efterundersøgelse af samtlige udskrevne elever. Det vil blive en bog på godt 200 sider, som gerne skulle foreligge inden årsskiftet, og som undervisningsministeriet – via tipsmidlerne – har bevilget 25.000 kr. til trykningen af.

Det skal nævnes, at vi også i år har søgt såvel undervisningsministeriet som tipsfonden om støtte til såvel denne belastende udadvendte

virksomhed som til de ekstra byrder, skolen påtager sig qua international skole, men at vi heller ikke i år har opnået noget resultat. Det skal dog tilføjes, at der af tipsmidlerne, foruden de 25.000 kr. til 20-års rapporten, er bevilget 800 kr. til studierejse for en af lærerne.

Indadtil.

I indledningen til 10-års rapporten hedder det: „Som på alle andre institutioner har det også på Bernadotteskolen ofte været sådan, at en tilspidsning af vanskelighederne er gået forud for – og så at sige har betinget en afklaring indenfor de forskellige arbejdsområder. En sådan etapevis afklaring kan det naturligvis være vanskeligt helt at følge for udenforstående – og medfører iøvrigt vanskeligheder ved koordineringen af de mange samvirkende faktorer som f. eks. børnenes vaner, lærernes holdning, arbejdsmetoderne, undervisningsmaterialet og samarbejdet med forældrene.“

Efter min vurdering har det år, jeg her aflægger beretning om, måske i særlig grad været præget af sådanne tilspidsninger af problemer og vanskeligheder, som må gå forud for en etapevis afklaring, hvilket måske ikke er så mærkeligt, når man bl. a. betænker, hvad der netop i disse tider sker uden for skolens mure og med den pædagogiske holdning i almindelighed. Dette kan naturligvis på en og anden måde være gået ud over børnene – men, er det mit afgjorte indtryk, absolut ikke på skæbnesvanger vis, ligesom det er mit indtryk, at en eventuel offentliggørelse til forældrene af de fem udvalgsbetænkninger sammen med det samlede lærerkollegiums konklusioner deraf – og senere 20-års rapporten vil tegne billedet af en foreløbig afklaring. Jeg siger foreløbig, fordi denne skole jo nødig nogensinde skulle blive færdig.

Jeg sagde sidste år, at det pædagogiske problem i skolen i dag ikke så meget består i at hugge jungler som i at vande ørkener, og jeg mener, at vi i år har fundet frem til flere steder, der skal vandes – og til nye vandingsmetoder. Og skal vi hugge jungler – og det skal vi alligevel nok – så må det blive i det vildnis, der skabtes af den traditionelle skoles fagtrængsel, og som vi langs ad vejen har brudt med, f. eks. med vore fællestimer, vor P-ordning, vor gymnastikform, vor frikvartersordning, vort emnearbejde, vor engelskundervisning helt fra forberedelsesklassen og det forhold, at klasselæreren har alle dansk- og orienteringstimer med sin gruppe. Og netop her er det, at de omtalte udvalgsbetænkninger har sat ind i et forsøg på yderligere at sprænge fagopdelingen og stofplanerne og i et forsøg på at gøde og vande for nye arbejdsområder og -metoder og for nyt indhold og en integration, der er i overensstemmelse med livet nu og her – altså med barnets virkelighed, også når det gælder sådan noget som regning og matematik, fremmedsprog, orientering, studieordningen for de ældste o. s. v.

Jeg tror, at alle, der arbejder på Bernadotteskolen, er enige med „Unge pædagoger“s redaktør, Finn Held, i, at en af de første betingelser for, at en skole kan komme til at fungere i henseende til sin formålsparagraf, er, at den har virkelighedskvalitet for eleverne. Så sandt som det vel er livsnødvendigt for mennesket at have en virkelighed

at forholde sig til – og så sandt som det må være en betingelse for menneskelig vækst og udvikling, at denne virkelighed er rig på stof og materialer at arbejde med, at komme i forhold til.

Vi, der arbejder på Bernadotteskolen, er helt enige om, at kun når det lykkes os at tilrettelægge et skolemiljø, som er virkeligt for børnene – d. v. s. i overensstemmelse med deres forudsætninger og behov, og som tilbyder arbejdsområder, man kan engagere sig i, først da har vi lov til at tale om skolen som et udviklingsfremmende miljø.

For os kan det altså ikke være afgørende, hvad samfundet engang havde behov og brug for, men hvad børnene og de unge har behov for. Og de har behov for en virkelighed, hvor de kan udfolde sig, engagere sig, skabe ting, løse problemer og være sammen med andre. Vi har her i skolen erfaret, at giver vi dem en sådan virkelighed, skal samfundet også nok få, hvad det har behov og brug for, hvad efterundersøgelsen iøvrigt tørt har dokumenteret.

Og jeg synes selv, at det er karakteristisk for det år, jeg her skal aflægge beretning om, at vi i dette år er blevet endnu en lille smule mere virkelighedsnære.

Og for at vi næste år kan blive endnu mere virkelighedsnære, har jeg – med det samlede lærerkollegium bag mig – på det ordinære forældrerådsmøde den 8/5-1968 forelagt og fået godkendt (jvf. vedtægternes § 16) følgende 3 ændringsforslag til arbejdsplanen for 1969/70:

1. at man, indtil gymnastiksalsproblemet er løst, tildeler den ene parallelklasse een ugentlig gymnastiktime og den anden to ugentlige, idet man ved en turnusordning har sikret, at *alle* klasser skifter med henholdsvis en og to gymnastiktimer hvert andet år.
2. at man, indtil egnede lærere har vist at kunne sikre en kontinuerlig sangundervisning for forberedelsesklassen til 10. skoleår — med undtagelse af forberedelsesklassen og 1. skoleår — nedlægger den egentlige og skemafastlagte sangundervisning og henviser den sanglige udfoldelse og „uddannelse“ til klasselærerne, fællestimerne og musik-P.
3. at man, så længe så mange lærere er til videreuddannelse på Danmarks Lærerrhøjskole, og indtil nye lærere har tilstrækkelige erfaringer, opgiver valgmuligheden, hvad angår hold i orientering i 9. skoleår, og i år tildeler kuratoren litteratur og stil, kuratortimer og orientering — ialt 11 timer, d. v. s. det samme timetal, som klasselæreren har med sin gruppe i 8. skoleår.

— — —

Når jeg nu lægger øret til, hvad her er sagt, kan jeg selv fornemme ekkoet af noget lyst og lykkeligt. Og det har også været et lyst og lykkeligt år – for mange af os. Men jeg er ikke blind for, at året for enkelte børn, og vist nok kun for ganske enkelte, har været mørkt og problemfyldt – enten på grund af forholdene hjemme eller her i skolen. Sådan noget gør ondt at tænke på, og derfor benytter jeg denne lejlighed til at understrege, at vi efter bedste evne selv prøver at pejle os ind på sådanne tilfælde, og at vi i denne henseende godt kunne ønske lidt mere – og frem for alt tidligere iværksat – forældre-

aktivitet, så vi sammen kan prøve at undgå vantrivsel i en skole, der i hvert fald fra visse hold betragtes som en trivselsskole.

Og så til sidst: tak! Tak til alle mulige sider, til forældrene, der betror os det bedste, de har, til medarbejderne for godt samarbejde og kammeratskab og til eleverne ikke mindst for det pres de lægger på os i retning af ikke at gå i stå. Jeg går næppe nogen for nær, når jeg foruden denne „kollektive“ tak også takker en enkelt navngiven person, styrelsens formand Svend Ove Kastrup, uden hvis samarbejde, hjælp og støtte, jeg aldrig havde turdet påtage mig ansvaret for den økonomisk-administrative ledelse af det millionforetagende, Bernadotteskolen i dag er. Jeg siger som Storm P.s unge mand, der vil følge en pige hjem fra ballet i sportsforeningen og får at vide, at hun bor i Tårnby: „Jæ er bryder, jæ er sgotte fodsportsmand.“

C. C. Kragh-Müller

Forældrerådsformanden Børge Høsts beretning
for skoleåret 1968-69

Forelagt for- og godkendt af generalforsamlingen den 10/6-69.

Det har som sædvanlig været et år fyldt med kriser – måske endda lidt mere end normalt. En enkelt af dem har fået et omfang, så den vist er kendt af de fleste forældre. Jeg tænker på afskedigelsen af klasselæreren for 1.a omkring den 1. oktober. De andre kriser er gennemgående gået mere stille af, men kriser har der været, så i én klasse, så i en anden. Jeg er såmænd ikke engang sikker på, at jeg selv har kendskab til dem alle. Men vi kan jo bl. a. se det af, at af de fire lærere, som er kommet til ved dette skoleårs begyndelse, fortsætter kun de to efter sommerferien. Og hvad er så konklusionen af dette: At skolen ikke fungerer? At det har været et rigtigt dårligt skoleår?

Det er egentlig vældig svært at foretage en reel vurdering på den led – jeg kan ikke give et sikkert svar – og til syvende og sidst må svaret vel også blive individuelt for hver enkelt elev: Hvordan er det gået hende eller ham? Er hun eller han nået længere i retning af at blive et fordomsfrit, produktivt og selvstændigt tænkende menneske (som det hedder i formålsparagraffen) end for et år siden?

Hvis vi ser på skolen som helhed, er jeg ikke så sikker på, at det har været et dårligt år.

For det første tror jeg aldrig, vi kommer udenom kriser, for vore forventninger og krav er jo enorme. Det, der i mange skoler blot ville få os til at ryste lidt på hovedet, betragter vi her som noget af en katastrofe. Og ikke alene gør vi det som forældre, skolen gør det også og sætter alt ind på at ændre forholdet. Det er vel, når det kommer til stykket det, der er grunden til, at vi gerne vil have vore børn her..

Henrik Sidenius var inde på det samme på det fælles forældremøde i april, hvor han sagde, at man aldrig kommer ud over at begå fejltagelser. Han tilføjede, at man så også må sørge for, at lærerne accepterer det og ikke tager det som voldsomme personlige nederlag. Her er vi måske ikke nået helt langt nok.

Det andet, som taler imod, at det skulle være et dårligt år, er, at vi, så vidt jeg kan se, er rykket endnu et stykke frem i vore bestræbelser på at opfylde formålsparagraffen. Jeg tænker først og fremmest på det store arbejde, lærerne i år har lagt i at kulegrave en række af deres arbejdsområder, som vi hørte om i C. C.s beretning. Og det er

jo ikke bare fremtidsmusik. Tag f. eks. regneundervisningen, den har jo været et problem her på skolen i årevis. Men allerede mens den mere afklarede holdning til den blev til i den lærergruppe, som havde den som emne, har jeg indtryk af, at der er begyndt at ske noget rundt om i klasserne. Jeg tror, vi er godt på vej, allerede.

Der er faldet mange laurbær til skolen i de senere år. Men det er ikke en branche, hvor man får lov at hvile på sine laurbær. Jeg kan mange gange få helt dårlig samvittighed, når jeg tænker på, hvad det er, vi kræver af C. C. og alle lærerne. Det er vist fuldkommen umenneskeligt – og så forlanger vi tilmed, de skal være noget så menneskelige og glade og positive.

Det er en forældreskole det her, det er os som forældre, der bestemmer, på hvilket grundlag skolen skal drives. Også i det daglige har vi mange muligheder for samarbejde og indflydelse. Jeg henviser her til den „Vejledning for forældrerepræsentanter“, hvis indhold og formulering forældreråd og lærerråd i efteråret 1966 enedes om (*trykt her som bilag 2*). I årets løb har der været sat spørgsmålstegn ved den opbygning, vi har fastlagt i vedtægterne. Er tiden løbet fra den? Alt det, der sker rundt om os i samfundet med en ændret udformning af ansvarsfordelingen, med ønsker om mere direkte demokrati, er der ikke en inspiration at hente i det? Vi har i forældrerådet prøvet at gennemtygge ledelsesstrukturen, og selv om vi ikke er nået frem til forslag om større reformer, synes vi, spørgsmålet er så vigtigt, at vi gerne vil have det ud til drøftelse i hele forældrekrederen. Derfor vil der i begyndelsen af næste skoleår, nemlig den 16. september, blive indkaldt til møde i alle forældregrupperne, og aftenen afsluttes med et fællesmøde, hvor de resultater, de enkelte grupper er kommet til, lægges frem. Det er vigtigt, at vi hele tiden sikrer os, at denne skole drives i overensstemmelse med forældrekrederens ønsker.

Og så til slut et par ord om kommunikation – dette begreb, som rider vort samfund som en mare, selvfølgelig gennemgående fordi den ikke er i orden. Vi ved, at den heller ikke altid fungerer godt nok her i skolen. Vi håber, den er blevet *lidt* bedre i det år, der er gået. Men samtidig med at vi får den forbedret, tror jeg, vi må se i øjnene, at en af vore opgaver i den kommende tid bliver at finde ud af, hvor lidt kommunikation vi kan nøjes med. Man kan nemlig også slå folk ihjel med stadig nye ønsker om kommunikation. Især skoleledere og lærere.

Tak for i år.

Børge Høst

Skolens ansvar – eller forældrenes?

Oplæg ved forældremødet den 1. 4. 1968.

For så vidt er det et udtryk for skæbnens ironi, at netop dette forældremøde er fastlagt til den 1. april. Selvom jeg har været med til at formulere overskriften til dette mødes program „Skolens ansvar – eller forældrenes?“, må jeg vedgå, at denne overskrift godt kan lyde lidt af aprilsnar. Men lad mig sige med det samme: Mødet er ikke indkaldt for spøg. Både i forældrekredsen og i skolen som sådan er der notoriske behov for en drøftelse af hele ansvarsproblemet. Når jeg imidlertid fastholder, at overskriften til mødets program kan lyde lidt af aprilsnar, er det fordi ansvaret for børnene som sådan og ansvaret for skolen i sidste instans ligger hos forældrene – henholdsvis de enkelte børns forældre og forældrekredsen som sådan. Det siger jeg naturligvis ikke for at fritage skolen for noget ansvar, hvad jeg senere skal vende tilbage til. Men jeg siger det for at fastslå *dels* det enkelte forældrepars ansvar for deres børn og *dels* for at præcisere det, der er specielt, karakteristisk og væsentligt ved Bernadotteskolen, *at det er forældrekredsen, der har det egentlige ansvar for skolen.*

Som bekendt er generalforsamlingen skolens højeste myndighed. Her vælges styrelsen, der ifølge vedtægterne „forvalter skolens kapital og i det hele varetager den økonomiske side af skolens virksomhed og ansætter og afskediger personale efter indstilling fra forældrerådets arbejdsudvalg“.

Forældrerådet skal ifølge vedtægterne bestå af en repræsentant for hver gruppe (klasse) i skolen valgt blandt gruppens forældre på et gruppeforældremøde, ligesom det er vedtægtssikret, at skolens lærere og deres ægtefæller ikke er valgbare til forældrerådet. Ifølge vedtægternes § 15 skal:

„Forældrerådet indkaldes mindst tre gange årligt af formanden, heraf 1 gang i januar måned og 1 gang i sidste halvdel af maj måned. På mødet i maj aflægger skolens leder beretning om skolens virksomhed i det indværende skoleår, orienterer om en eventuel udvikling af de pædagogiske metoder, samt forelægger skoleplan for det følgende år.

Kun forældre, der har børn i skolen, kan være medlem af forældrerådet.

Forældrerådets opgave er at skabe den bedst mulige kontakt mellem skolen og forældrene. Det skal i samarbejde med styrelsen skabe så gode vilkår som muligt for skolens elever, leder og lærere til at realisere skolens mål.

Forældrerådet skal opfylde de krav om skolekredsens tilsyn med skolen, som måtte være fastsat i de til enhver tid gældende love vedrørende private skoler (friskoler, realskoler o. l.).

Forældrerådet skal godkende skoleplanen og ændringer i denne og iøvrigt tilse, at skolens leder drager omsorg for, at formålsparagraffen opfyldes bedst muligt.

I tilfælde af uoverensstemmelser mellem forældrerådet og skolens leder kan denne kræve, at styrelsen indkalder til ekstraordinær generalforsamling til behandling af sagen. En sådan generalforsamling skal afholdes senest en måned efter, at styrelsen har modtaget skolelederens begæring herom, og i indkaldelsen skal det anføres, at generalforsamlingen afholdes efter skolelederens anmodning.“

Kommer hans synspunkter her i mindretal, må han gå! – Ikke mindst herved er demokratiet i skolens ledelse sikret. Men siger det ikke noget om indstillingen til demokrati, at det ofte opfattes som en trussel, hvis denne mulighed ventileres af mig?

I vedtægternes § 16 bestemmes det, at der

„på mødet i januar måned vælges formand for forældrerådet, der tillige er formand for forældrerådets arbejdsudvalg. Der vælges desuden tre medlemmer og to suppleanter til arbejdsudvalget, som yderligere suppleres med en repræsentant fra styrelsen. Valg gælder for to år, således at der et år vælges formand, et medlem og en suppleant, det følgende år to medlemmer og en suppleant til arbejdsudvalget. Formanden og de ordinære medlemmer af arbejdsudvalget bevarer deres poster valgperioden igennem, uanset om de indenfor denne periode afgår som forældrerådsmedlemmer. Dog udtræder de senest ved førstkommande januar-møde, såfremt deres hørn forlader skolen, med mindre forældrerådet beslutter anderledes.

Arbejdsudvalget mødes mindst en gang månedlig i skoleåret med skolens leder.

Efter indstilling fra skolens leder indstiller arbejdsudvalget til styrelsen om fastansættelse og afskedigelse af lærerpersonalet.“

Som man vil se, er det ikke blot en omfattende kompetance, forældrekredsen og de af den valgte rådsmedlemmer har; det drejer sig jo virkelig om ansvaret i sidste instans. Dette påpeger jeg, som før nævnt, naturligvis ikke for at fritage os, der til hverdag arbejder i skolen, for ethvert ansvar. Vi har – og føler hver især et stort ansvar – dels overfor de børn, vi får betroet, og dels over for deres forældre parvis og overfor forældrekredsen som sådan. Dette store ansvar føler vi nok *først og fremmest* i den helt konkrete opgave med i hverdagen og på længere sigt at skulle realisere den vedtægtsbestemte formålsparagraf, der er blevet os pålagt, og som i sin helhed lyder sådan:

„Formålet med den selvejende institution „Bernadotteskolen — Den Internationale Skole i Danmark“ er at drive en international enhedsskole for piger og drenge uanset forældrenes nationalitet, race, samfundsklasse, religion og politiske overbevisning. Skolen tilsigter, samtidig med at give eleverne de i et moderne samfund fornødne kundskaber og færdigheder, at opdrage dem til fordomsfri, produktive og selvstændigt tænkende mennesker. Skolen skal søge at bidrage til bedre forståelse mellem mennesker og nationer ved, at der søges skabt samarbejde mellem alle grupper i skolen, store og små elever, hørn og voksne, drenge og piger, teoretisk begavede og praktisk begavede, danske og udenlandske børn o. s. v. og ved en tilrettelæggelse af såvel skolemiljøet som undervisningsstiftet, der tilsigter samarbejde, medmenneskelighed, demokratisk indstilling og mellemfolkelig forståelse.

Skolen skal iøvrigt drives i overensstemmelse med de til enhver tid gældende love vedrørende private skoler (friskoler, realskoler o.l.).“

Det er store og dyre ord, som det nok kan volde kvaler at give kød og blod i hverdagen. Men selv om nogle – også blandt os, der arbejder på skolen – af og til eller på enkelte områder kan synes, at det går lidt trængt med at leve op til de høje idealer, skal man vide, at vi i skolen føler et dybt ansvar overfor formålsparagraffen. At det er en realitet, får man måske det bedste indtryk af, når man må konstatere, at formålsparagraffens indhold stort set er det eneste i Bernadotteskolen, der er forblevet uændret i dens snart 20-årige levetid. Målet var med andre ord nøjagtigt det samme ved starten, som det er i dag. Men når midlerne derimod fra år til år i takt med de indvundne erfaringer er undergået så gennemgribende ændringer, at skolen i dag fremtræder med en helt anden strukturering end anlagt ved starten, må det ses som udtryk for stadige og ihærdige bestræbelser på at kunne realisere målet bedre og bedre, med andre ord som et udtryk for ansvarsbevidsthed. Når denne skole på så mange områder fremtræder og fungerer anderledes end de fleste skoler, skyldes det ikke, som enkelte forældre vist tror, bestræbelser for at være anderledes, at være moderne eller at være noget for sig selv – endsige at være pioner for folkeskolen. Vores P-ordning, tilvalgsskolen, frikvarterordningen, elevrådsarbejdet, det, at vi har piger og drenge sammen til gymnastik fra 1. til 10. skoleår, børnepraktikordningen, arbejdsmetoderne, samlivsformerne og meget, meget andet må simpelthen ses som resultater af erfaringer og overvejelser over, hvordan vi bedst realiserer den formålsparagraf, vi står til ansvar for.

Om det nu er formålsparagraffens kortfattedhed og mere principielle præg, om det skyldes, at vi i de senere år har fået et virkeligt aktivt og godt fungerende forældreråd, eller om det er fordi, det efterhånden er blevet så svært at få sine børn ind i skolen, at de forældre, det lykkes for, bare nøjes med at være glade derfor, ved jeg ikke. Men det er ligesom om der, bortset fra de valgte repræsentanter, i disse år breder sig en vis sløvhed eller tilbageholdenhed blandt mange af forældrene, som i mange tilfælde lidt for ukritisk tager forhold og holdninger hos skole og lærere som udtryk for det „rigtige“ i pædagogisk henseende. Måske er holdningen slet ikke ukritisk, men i så fald forbliver den ofte latent eller får lov at sive i stedet for at komme direkte frem i lyset. Skal vi, der arbejder på skolen, have de bedste muligheder for at røgte vort ansvar, må vi af hensyn til vor egen justering af såvel os selv som af de forhold, vi har ansvar overfor, delagtiggøres i selv de mindste tilløb til undren, skepsis og tvivl.

Derfor vil det ved en lejlighed som denne være rimeligt at erindre om, at skolen, efter at have bestået i ti år, udsendte en uhyre differentieret rapport med status og planer for alle skolens arbejdsområder. I denne, der er tilsendt eller tilbudt samtlige forældre, har man for så vidt et udtryk for, hvad skolen står for og arbejder for i alle henseender, og hvad vi i skolen må tages til ansvar for. Der er naturligvis

i årene siden 1959 også sket ændringer på disse områder – men aldrig uden, at de har været forelagt for – og er blevet godkendt af de skiftende forældreråd. Iøvrigt skal det oplyses, at skolen, hvis der kan skaffes os blot nogenlunde rimelige vilkår derfor, til næste år agter at udsende en 20-års rapport.

Med en sådan rapport i hånden skulle det være muligt *dels* at påpege afvigelser fra det fastlagte og *dels* områder, hvor skolen enten misligholder eller ikke er sig sit ansvar bevidst – i særdeleshed da, hvis man er aktivt medlevende i sine børns skole. Alt for ofte synes jeg, bliver jeg af forskrækkede forældre her ved skolen, forsigtigt og høfligt spurgt, om det er rigtigt, som de har hørt i et selskab eller andet sted ude i byen, at på Bernadotteskolen sker der *det* eller *det*. Og en del – og naturligvis kun en del – af den kritik, der med mellemrum kan versere, viser sig at skyldes manglende indsigt i de faktiske forhold.

Eller sagt på en anden måde: Skal det lykkes os, der arbejder i skolen, blot nogenlunde rimeligt at forvalte det ansvar, der er delegeret os, må det være en forudsætning, at forældrene følger med i, hvad der sker i skolen og også forvalter *deres* ansvar på en rimelig måde. Vi i skolen oplever det som om, vi har et stort ansvarsområde fælles med forældrene, og at det derfor er hensigtsmæssigt, at begge parter stort set trækker i samme hammel.

De må ikke forestille Dem, at den ugentlige lærerkonference året rundt udelukkende er optaget af faglige og undervisningstekniske drøftelser. Vi har forlængst indset, at ingen kan opdrage børn til at blive selvstændige, produktive og ansvarsbevidste medmennesker, uden at man samtidig prøver at opdrage sig selv og sine nærmeste til at samarbejde på god demokratisk vis.

Det er vist en uhyre udbredt erfaring, at samspillet mellem mennesker og mellem grupper af mennesker er så fintmærkende, at et brud på samarbejdsånden på et eller andet område altid vil kunne mærkes langt ud over konfliktstedet. Dette er noget, der er særlig tydeligt i en skole. I en klasse kan en enkelt aggressiv elevs optræden forandre hele atmosfæren betydeligt. En klasse, som af en eller anden grund er i krigshumør, kan få en hel legeplads til at ændre tone. En konflikt mellem to lærere kan ændre atmosfæren på lærerværelset og skabe med- og modstrømme om de to. Ja, der kan bogstavelig talt intet ske i en skole og dens organisme, uden at det har sine virkninger på kortere eller længere sigt, virkninger, som straks registreres af det fine radarapparat, som alle børn er udstyret med.

Men dette gælder ikke blot inden for skolens fire vægge. Et brud på samarbejdsånden mellem forældre og børn og mellem forældre og deres børns skole, kan have lige så registrerbare og urolige virkninger – også i skolen, hvor vi voksne – både på egne og forældres vegne – gang på gang må erfare, at børn reagerer som fine og følsomme instrumenter på det, deres voksne er.

Når skolen f. eks. har påtaget sig at tilrettelægge et miljø og sådanne samarbejdsformer, der skulle yde et bidrag til nedbrydelsen af mange af de traditionelle og helt urimelige kønsroller, der endnu spærrer for

en rig menneskelig vekselvirkning i samfundet, besværliggøres vore bestræbelser, når børnenes hjemmiljø på mange måder er præget af dette rollespil, og når forældrene beforder sådanne fænomener som f. eks. kønsdelte fødselsdagsfester o. l. – Og når skolen har fået pålagt det som en hovedopgave at udvikle vågne og aktive mennesker og fortrinsvis søger at tilrettelægge sin undervisning og sine arbejdsmetoder på en sådan måde, at der kaldes på vågenhed og aktiviteten, besværliggøres vore bestræbelser alt for ofte ved, at børn på alle alderstrin møder uudhvilede, søvnige og uoplagte og derfor passive, fordi de er kommet for sent i seng. I henseende til forældrenes ansvar kan det derfor være nyttigt her at fastslå den kendsgerning, at under-skud på søvn, især naturligvis gennem længere tid, gør det komplet umuligt for et barn at være vågent, åbent og interesseret.

Igennem mange år har jeg på møderne inden et nyt skoleårs begyndelse præciseret overfor de nye skolebegynderes forældre, at denne skole – foruden at være et væsentligt kollektivt tilskud til det udviklingsmiljø, hjemmet er centrum i, også gerne skulle være et studiemiljø. Og sådan prøver vi også at tilrettelægge skolen, dens indhold og undervisningsformer. Det er vores ansvar at sørge for dette. Men når det er sagt, skal det også siges, som jeg hvert år gør det på de nævnte møder, at det må være forældrenes ansvar at være med til at indstille børnene på, at hele skolen, fra børnehaveklassen til og med 10. kl. – også er et studiemiljø. Herregud, det er dog en væsentlig side ved en skole. Ikke desto mindre kunne vi godt ønske, at flere forældre følte det som deres ansvar at formidle denne indstilling til børnene.

Måske vil nogen indvende, at skolen jo netop ved sin opdragelse til selvstændighed har givet udspillet til børnene selv. Og det gør vi også i allerhøjeste grad. Men selvstændighed er mange ting. Og der kan måske i denne forældrekræds være en vis tendens til at ligge på maven for børnenes selvstændighed, når det angår standpunktstagen, kritisk vurdering, smag o. s. v. Og det er da helt i orden! Men der kan også udvises en uhyre positiv form for selvstændighed igennem arbejdsindsats, konstruktivitet o. s. v. Det er *også* denne form for selvstændighed, vi tilstræber og søger at udvikle i skolen. – Engang imellem kan man godt blive lidt betænkelig ved en selvstændighed, der kun ytrer sig verbalt eller som protest. Hermed er ikke sagt, at protest og oprør som sådan ikke er af det gode, tværtimod! Men det må vel være forældrenes og skolens opgave at førsteprioritere den selvstændige protest, der følges op af en indsats for at forbedre de forhold, man protesterer imod.

Den samme principielle opfattelse gælder for så vidt også sådanne begreber fra formålsparagraffen som tolerance og fordomsfrihed. Det er ikke blot skolens men også forældrenes ansvar, at disse begreber ikke kommer til at repræsentere en flugt fra noget – i stedet for en bevidst stillingtagen, der hviler på indsigt, forståelse og ansvarsfølelse.

Det er bl. a. sådanne overvejelser og opfattelser, der ligger til grund for, at de sidste tre – og helt rent de sidste to skoleår fungerer efter tilvalgsprincippet og administreres sådan, at eleverne her skal stå

deres første egentlige prøve, hvad angår selvstændighed og personligt ansvar.

Det er i konsekvens heraf, at vi i alle spørgsmål først og fremmest henvender os til de ældste elever selv og iøvrigt stiller forskellige rådgivningsmuligheder til rådighed for dem og deres forældre. Men det sker endnu, at forældre føler sig svigtet af skolen, når de ikke af os bliver holdt nøje åjour med alt det, der sker i, med og omkring deres store søn eller datter. Det må derfor understreges, at det må høre ind under forældreansvaret at sikre sig den bedst mulige kommunikation med sine børn, og når det ikke lykkes, så selv at søge de faglige og andre rådgivningsmuligheder, som skolen stiller til deres disposition, og som stadig er meget sparsomt forældrebesøgt, medens de ældste elever er ved at sprænge dem.

Men tilbage fra de ældste elever til elevskaren som helhed.

For nylig indgik elevråd, lærerråd og forældreråd den overenskomst, at børnenes skolevej inddroges under forældrenes ansvar. Man kunne i den anledning måske spørge ikke mindst de yngste elevers forældre, om de altid er sig dette ansvar bevidst? Problemerne med den lange skolevej og de forskellige færdselsmidler, med at gøre S-stationerne til legepladser, med at blive hængende i skolen efter skoletid og med elevernes adfærd på vej til og fra skole løses næppe uden en virkelig indsats fra de enkelte forældres side. Og man kan spørge videre, om forældrenes ansvar m. h. t. at hjælpe børnene med – og at lære dem – at huske ting og overholde mødetider – specielt om morgenen, føles for tungt, da det for os somme tider kunne se ud som om, børnene ikke får denne hjælp, ligesom forældrenes medansvar for meddelelsesbogens funktion og deres almindelige høflighedspligt til at meddele skolen, når børnene er bortrejste i skoletiden, i visse tilfælde svigter.

Somme tider kunne man i pessimistiske stunder godt ønske sig en mere aktiv medleven fra forældrekrederen som helhed – ikke blot i skolen som sådan, men også på opdragelsesfronterne. Det kunne f. eks. af og til se ud for os som om, nogle forældre er så ængstelige for ikke at være „frie og moderne“ nok, at deres børn i deres fritidsaktiviteter uden for skolen danner mønstre og omgangsformer og tillægger sig vaner og selskabelige festritualer, der dels ikke svarer til deres udviklingsniveau og dels står i modsætning til meget af det, skolen bestræber sig på.

Jeg tror, at skole og hjem i fællesskab skal være opmærksomme på farerne ved en sådan ny form for konformitet og uniformering. Misforstå mig ikke. Jeg er nemlig ikke blind for, at skolen også kan have et medansvar her – bl. a. ved at kommunikationen med hjemmene ikke har været så stærk, at det enkelte forældrepar er klar over, hvad skolen står for, og hvad den bestræber sig på.

Lad mig derfor slutte med at genopfriske noget, jeg citerede ved et stort forældremøde for nogle år siden: „Da man for et par år siden drøftede mulighederne for at indføre nogle mere humane aflivningsformer på andelsslagterierne, kunne man i en af aviserne læse om en slagteriarbejder, der kom til at sige, at han undrede sig over al den

ståhej for en så ubetydelig ting, for, som han sagde, „grisene har jo alle dage været vant til at skulle stikkes“. – Man kan more sig over manden – eller grue for perspektivet. Men på en vis måde har denne slagteriarbejder lettet låget for et kig ned i institutionens mekanik og psykologi – også den institution, der hedder skolen. Den, der for livet er knyttet til en skole, løber let den fare at komme til at betragte selve skolen som det egentlige – frem for de skiftende skarer af børn.“

Denne fare for, at børnene kan komme til at forekomme os på en vis måde at være de samme, og at det, der var godt nok for børnene i fjor, derfor også må være godt nok i år, har vi på Bernadotteskolen været opmærksomme på fra den første dag. Og jeg mener også, at udviklingen har vist, at det hidtil er lykkedes os at bekæmpe den – ikke blot fordi vi voksne har været opmærksomme på denne fare og prøvet at holde os åbne, men også fordi skolen drives så åbent, at „de skiftende skarer af børn“ til enhver tid har kunnet *yltre* sig frit.

Men har vi været tilstrækkelig opmærksomme på, at heller ikke forældrene er de samme?

Det har vi naturligvis ikke kunnet undgå at føle og mærke i det daglige samliv med børnene. Men har vores orientering *til* – og kontakt *med* forældrene taget tilbørligt hensyn til, at også de repræsenterer skiftende skarer?

Når jeg gennemser min enorme stak af manuskripter til foredrag på forældremøder og generalforsamlinger, den udsendte 10-års rapport, skolens orienteringsfolder (to dokumenter, alle nye forældre forsynes med), bogen „I morgen er for sent“, og når jeg tænker på det store antal forældrerrådsmøder, klasseforældremøder, informationsmøder med nye forældre og på det enorme antal personlige forældresamtaler, klasselærerne og ikke mindst jeg fører hvert år, kunne jeg fristes til også her at sige hus forbi til det andet spørgsmål. Men jeg har i de sidste par år både indirekte og direkte bragt i erfaring, at mange forældre ikke oplever, at der tages tilbørligt hensyn til fluktuationen i forældre kredsen. Og det er da overordentlig vigtigt at vide for os her på skolen.

Der er derfor ingen tvivl om, at skolen og dens forældre sammen må finde nogle kanaler, der er bedre egnede til kommunikation end de hidtidige, men som ikke yderligere belaster lærerne, hvis belastning i øjeblikket er helt oppe ved bristepunktet, og at det er en sag, der haster.

C. C. Kragh-Müller

Vejledning for forældrerepræsentanter

Forældrerepræsentantens opgave er at skabe den bedst mulige kontakt mellem gruppens forældre og skolen. Det foregår dels gennem arbejde inden for forældregruppen, dels gennem deltagelse i forældrerådets arbejde.

Forældremøder.

Der afholdes gruppeforældremøder efter behov, dog mindst tre gange årlig. Møderne tilrettelægges gennem et samarbejde mellem forældrerepræsentanten og klasselæreren, men forældrerepræsentanten har ansvaret for, at det nødvendige antal møder bliver afholdt og sammen med klasselæreren ansvaret for gennemførelsen af det planlagte program. Det er forældrerepræsentantens opgave at sørge for, at møderne begynder præcist.

Programmet for møderne kan være højst forskelligt, men deres vigtigste funktion er at give forældregruppen et indtryk af arbejdet og klimaet i klassen. Klasselæreren deltager normalt i møderne. De enkelte faglærere og skolens leder forudsættes at deltage, når man ønsker at drøfte spørgsmål inden for deres områder. Det er vigtigt i så høj grad som muligt i samarbejde med klasselæreren at forudse eventuelle vanskeligheder for eleverne ved overgangen til nye undervisningsformer eller ved den aldersmæssige udvikling og lægge disse problemer frem for forældregruppen før, de bliver aktuelle. Det er en regel, at der under drøftelserne ikke nævnes navne på enkelte elever.

Herudover skal der på forældremøder orienteres om forældrerådets arbejde, ligesom ethvert spørgsmål iøvrigt, der berører skolen, kan behandles eventuelt med henblik på forelæggelse i forældrerådet. Efter forældregruppens ønske og behov kan der tages f. eks. aktuelle pædagogiske og psykologiske spørgsmål på programmet.

For at fremme kendskabet til hinanden og åbne for en indbyrdes debat, kan det være formålstjenligt f. eks. at bede skiftende forældre om at indlede om enkelte emner eller på enkelte møder, hvor der er tilstrækkeligt konkrete emner på dagsordenen, at lægge debatten ud i mindre grupper.

Forud for hvert forældremøde aftaler forældrerepræsentanten med klasselæreren, hvem der leder mødet samt øvrige detaljer om det praktiske arrangement.

Det anbefales repræsentanten at sørge for, at der gøres notater under gruppemøderne, så han til enhver tid kan oplyse, hvad der er blevet drøftet.

Kontakten med lærere og forældre.

Forældrerepræsentanten bør jævnlig søge kontakt med klasselæreren for at danne sig et indtryk af klassens trivsel. Oplysninger, der her igennem eventuelt fås om enkelte elever, er fortrolige overfor alle andre end skolens leder. Enhver tvivl om sider af klassens arbejde bør først forelægges klasselæreren eventuelt skolens leder og muligvis forældrerådets arbejdsudvalg. Det kan drøftes med klasselæreren, om spørgsmålet eventuelt er egnet til at tage op på et gruppeforældremøde.

Forældrerepræsentanten bør søge at få så god kontakt som muligt med de enkelte forældre, uden dog at være forpligtet til selv at tage initiativet til kontakt, hvis der ikke foreligger særlige problemer. Forældrerepræsentanten bør med mellemrum minde forældrene om de mange muligheder for kontakt med skolen:

Klasselæreren og de enkelte faglærere er til enhver tid villige til at orientere forældrene om deres barn.

Møde med C. C. kan aftales på HE 1215.

Vang Lüttge har faglig rådgivning vedrørende den nuværende skolegang, herunder frivillige fag, efterskole, valgfri fag o. l., den fremtidige skolegang, videreuddannelse efter endt skolegang her eller andetsteds samt erhvervspraktik. Han træffes efter aftale på HE 1215.

Skolens psykolog, *Kirsten Vedel Rasmussen*, træffes efter aftale på HE 2132.

Herudover står klasserepræsentanten til rådighed som formidler af ethvert problem til en eller flere af ovennævnte eller til forældrerådet eller dets arbejdsudvalg.

Forældrerådet.

Forældrerepræsentanten er forældregruppens repræsentant i forældrerådet og deltager hermed i forældrekretdens tilsyn med skolen og arbejdet for at realisere dens målsætning.

Forældrerådsrepræsentanten skal på forældrerådsmøderne formidle gruppens synspunkter og er moralsk forpligtet til ved afstemning om sager, der har været behandlet i gruppen, at følge gruppens indstilling, hvis der ikke ved behandling igen i forældrerådet fremkommer nye oplysninger, der modtvider en ændret indstilling, eller gruppens indstilling er i klar modstrid med skolens målsætning eller med rimelig hensyntagen til en minoritet.

Efter hvert forældrerådsmøde giver forældrerepræsentanten så vidt muligt på førstkommende gruppeforældremøde en rapport om de væsentligste spørgsmål, der har været til behandling og motiverer sin stillingtagen til de forskellige spørgsmål.

I forbindelse med referat af sager, hvor forældregruppen indtager et andet standpunkt end forældrerådet, bør der gøres opmærksom på vedtægtens bestemmelse om, at ekstraordinær generalforsamling (der er skolens højeste myndighed) skal afholdes, såfremt forældre til mindst 30 elever – hvoraf ingen er søskende – fremsætter motiveret begæring herom.

Forældrerepræsentanten forelægger på eget initiativ eller efter beslutning i gruppen sager til behandling i forældrerådet – så vidt muligt gennem arbejdsudvalget. Det er skik, at den pågældende grupperepræsentant altid indbydes til at deltage, hvis arbejdsudvalget behandler sager, der specielt drejer sig om en enkelt gruppe.